

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Plóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 kpk
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 12 grudnia 2013 r.,
sprawy **P. S.**
skazanego z art. 157 § 1 k.k. i innych
z powodu kasacji wniesionych przez obrońców skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 13 marca 2013 r.,
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w W.
z dnia 25 września 2012 r.,

p o s t a n o w i ł

- I. oddalić obie kasacje jako oczywiście bezzasadne;**
- II. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 25 września 2012 r.:

I. w ramach czynu zarzucanego w pkt 1 aktu oskarżenia uznał oskarżonego P. S. za winnego tego, że w dniu 16 kwietnia 2008 r. w W. przed barem „T.” uderzył pięścią w twarz A. K., czym spowodował złamanie nosa oraz drobną ranę grzbietu nosa skutkujące naruszeniem czynności narządu ciała powyżej siedmiu dni, przy czym ustalił, że oskarżony działał publicznie i z oczywiście błahego powodu, okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, a nadto ustalił, iż

oskarżony czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu kary powyżej sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. popełnienia czynu z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za czyn ten na podstawie tych przepisów skazał oskarżonego, a na podstawie art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności;

II. w ramach czynu zarzucanego w pkt 2 aktu oskarżenia uznał oskarżonego za winnego tego, że w dniu 16 kwietnia 2008 r. w W. przed barem „T.” uderzył pięścią w twarz A. S., czym spowodował złamanie jarzmowo - oczodołowe po stronie prawej skutkujące naruszeniem czynności narządu ciała powyżej siedmiu dni, przy czym ustalił, że oskarżony działał publicznie i z oczywiście błahego powodu, okazując rażące lekceważenie porządku prawnego, a nadto ustalił, iż oskarżony czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu kary powyżej sześciu miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne, tj. popełnienia czynu z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za czyn ten na podstawie wymienionych przepisów skazał oskarżonego, a na podstawie art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar jednostkowych pozbawienia wolności wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności;

IV. na podstawie art. 69 § 1, § 2 i § 4 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie wymierzonej oskarżonemu kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 5 lat próby;

V. na podstawie art. 57a § 2 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. K. kwotę 8.000 złotych, a na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. S. kwotę 12.000 złotych tytułem nawiązki.

Od powyższego orzeczenia apelacje wnieśli prokurator oraz pełnomocnik oskarżycielek posiłkowych.

Prokurator na podstawie art. 425 § 2 k.p.k., art. 444 k.p.k. i art. 447 § 2 k.p.k. zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w części dotyczącej kary na niekorzyść oskarżonego i na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i art. 438 pkt 3 k.p.k. orzeczeniu

temu zarzucił błąd w przyjętych za jego podstawę ustaleniach faktycznych, mogący mieć wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że wobec oskarżonego zachodzi pozytywna prognoza kryminologiczna, uprawniająca do zastosowania instytucji warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności, podczas, gdy - zdaniem skarżącego - właściwości i warunki osobiste oskarżonego P. S. i jego dotychczasowy sposób życia nie wskazują, aby wymierzenie mu kary pozbawienia wolności z jej warunkowym zawieszeniem było wystarczające dla osiągnięcia wobec oskarżonego celów kary, w szczególności, aby mogło zapobiec jego powrotowi do przestępstwa.

Podnosząc powyższy zarzut, na podstawie art. 427 §1 k.p.k. i art. 437 §2 k.p.k., prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie oskarżonemu kary 2 lat pozbawienia wolności bez zastosowania instytucji warunkowego zawieszenia jej wykonania.

Pełnomocnik oskarżycielek posiłkowych w petitum apelacji wskazał, iż skarży wyrok Sądu Rejonowego w całości na niekorzyść oskarżonego, zarzucając temu orzeczeniu:

- rażąco niewspółmierność - łagodność - orzeczonych wobec oskarżonego P. S. kar częściowych (roku pozbawienia wolności oraz roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności), a także kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 lat próby, w sytuacji, gdy - zdaniem skarżącego - po stronie oskarżonego występował szereg okoliczności obciążających, które przez Sąd I instancji nie zostały uwzględnione lub zostały uwzględnione tylko w części, a ponadto błędnie ocenione;
- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 69 § 4 k.k. - poprzez błędną jego wykładnię i w konsekwencji zastosowanie przez Sąd I instancji instytucji warunkowego zawieszenia kary w stosunku do sprawcy występkę o charakterze chuligańskim, podczas, gdy - zdaniem skarżącego - brak jest okoliczności wyjątkowych mogących być podstawą do jej zastosowania, a co więcej, istnieją okoliczności wskazujące nieodparcie na niezasadność takiej oceny;
- błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, wyrażający się w przyjęciu, że w odniesieniu do oskarżonego P. S. zachodzi pozytywna prognoza kryminologiczna, podczas gdy - w ocenie skarżącego - prawidłowe

rozważenie bezspornych okoliczności sprawy powinno prowadzić do wniosku, że w stosunku do tego oskarżonego zachodzi prognoza kryminologiczna ewidentnie negatywna.

Podnosząc powyższe zarzuty pełnomocnik oskarżycielek posiłkowych wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu P. S. za czyn I kary 2 lat pozbawienia wolności, za czyn II kary 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz kary łącznej 4 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 13 marca 2013 r., zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- uchylił orzeczenie z pkt III wyroku o wymierzonej karze łącznej, a także z pkt IV o warunkowym zawieszeniu wykonania kary pozbawienia wolności;
- orzeczoną w pkt I wyroku karę pozbawienia wolności podwyższył do 2 lat;
- orzeczoną w pkt II wyroku karę pozbawienia wolności podwyższył do 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył P. S. karę łączną 3 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie w dniu 16 kwietnia 2008 r.;
- w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Orzeczenie Sądu odwoławczego zaskarżone zostało w całości dwiema kasacjami obrońców skazanego.

W kasacji wniesionej przez adwokata R. K. podniesione zostały zarzuty:

- naruszenia art. 79 § 1 pkt 3 i § 3 k.p.k. poprzez przeprowadzenie w dniu 13 marca 2013 r. przez Sąd Okręgowy w W. rozprawy odwoławczej pod nieobecność obrońcy oskarżonego, którego obecność na rozprawie była obowiązkowa z uwagi na istniejące wątpliwości co do poczytalności oskarżonego, o czym Sąd rozpatrujący sprawę powinien był wiedzieć lub też w świetle materiałów zgromadzonych w sprawie mógł z łatwością taką informację powziąć;
- naruszenie art. 25 § 1 i 3 k.k. poprzez jego niezastosowanie i błędne przyjęcie, że oskarżony nie działał w ramach instytucji obrony koniecznej będącej wynikiem strachu i wzburzenia usprawiedliwionych okolicznościami w sytuacji, gdy materiał dowodowy zebrany w przedmiotowej sprawie dawał podstawę do zastosowania tej

normy prawnej i wskutek czego ustalenia faktyczne stanowią efekt nie swobodnej, lecz całkowicie dowolnej oceny dowodów.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w W. oraz wyroku Sądu Rejonowego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Adwokat K. P. we wniesionej na korzyść skazanego P. S. kasacji podniosła zarzut rażącego naruszenia prawa, które miało istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

- art. 53 § 1 i 2 k.k. przez zmianę wyroku Sądu Rejonowego w zakresie wymiaru kary przez podwyższenie kar jednostkowych i kary łącznej z warunkowym zawieszeniem na karę bezwzględną 4 lat pozbawienia wolności bez wzięcia pod uwagę okoliczności łagodzących, takich jak wyrażenie skruchy, podejmowane przez skazanego próby mediacji i rozmów ugodowych z pokrzywdzonymi, co doprowadziło do bezzasadnego podwyższenia wymiaru kary;
- art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. przez wadliwą ocenę zgromadzonego na etapie postępowania przed sądem pierwszej instancji materiału dowodowego i uznanie, że daje on podstawy do przypisania skazanemu działania w zamiarze bezpośrednim, co niewątpliwie miało wpływ na zaostrenie jego odpowiedzialności karnej.

W następstwie tych zarzutów skarżąca wniosła o uchylenie wyroku Sądu odwoławczego i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na obie kasacje, prokurator wniósł o ich oddalenie jako bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z art. 519 k.p.k., kasacja może być wniesiona od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, a zarzuty kasacyjne nie mogą wprost kwestionować ustaleń faktycznych, bowiem kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa (art. 523 § 1 k.p.k.).

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w kasacji przez adwokata R. K. podkreślić należy, że w sprawie nie zaistniały okoliczności, które powinny być przez

Sąd wzięte z urzędu pod uwagę jako świadczące o uzasadnionych wątpliwościach co do poczytalności skazanego P. S. Sam fakt, że podczas postępowań prowadzonych wiele lat temu sąd rozpoznający jego sprawę przyjął, że zachodzą wątpliwości co do jego poczytalności nie przesądza, że w każdej sprawie, która będzie się toczyła w przyszłości takie wątpliwości wystąpią i będą miały charakter wątpliwości uzasadnionych. Przyczyną owych wątpliwości, jak wynika z załączonych do kasacji kserokopii z akt sprawy, było zażywanie przez skazanego kokainy. obrońca nie wspomina jednak o tym, że z karty karnej (k. 532 tom III) znajdującej się w aktach sprawy nie wynika, aby skazany popełnił czyny, za które odpowiedzialność była przedmiotem tych postępowań w warunkach chociażby ograniczonej w stopniu znacznym poczytalności. Z informacji dotyczących obecnego trybu życia P. S. (k. 367 - 369, tom II), nie wynika jakoby nadużywał on kokainy albo innych środków odurzających. Również z wyjaśnień skazanego nie wynika aby w chwili czynu zażywał narkotyki lub też leczył się psychiatrycznie. Nie doszło zatem do wystąpienia sytuacji, którą należałoby określić jako powstanie „uzasadnionych wątpliwości co do poczytalności” oskarżonego.

W odniesieniu do drugiego zarzutu kasacji należy zauważyć, że tylko pozornie dotyczy on naruszenia prawa materialnego, bowiem w rzeczywistości obrońca kwestionuje w nim dokonane ustalenia faktyczne, czego na etapie postępowania kasacyjnego czynić nie wolno. Z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji wynika, że oskarżony zachowywał się w barze „T.” w sposób agresywny, używał wulgarnych słów, wykręcił B. K., która była gościem baru, rękę, nakleił jej banknot na czoło. W reakcji na takie zachowanie jedna z pokrzywdzonych, właścicielka lokalu zażądała, aby ten go opuścił. Wyszła zza baru i zaczęła go lekko wypychać w kierunku drzwi wyjściowych. Wyjaśnienia P. S. nie były konsekwentne. Mimo tego, że w jednej z wersji podawał, jakoby został sprowokowany, to sąd nie dał mu wiary (s. 9 uzasadnienia wyroku SR). Zeznania świadków i nagrania obrazu dowodzą, że nie uderzył pokrzywdzonej A. K. i A. S., która stanęła w jej obronie, w wyniku szarpaniny, ale do zadania ciosu doszło, gdy znajdował się już na zewnątrz lokalu. Jak podkreślił Sąd, ową szarpaninę mógł on zakończyć w zdecydowanie mniej drastyczny sposób. Dysponował bowiem znaczną przewagą siły nad pokrzywdzonymi. Zgromadzony materiał dowodowy,

oceniony w sposób zgodny z wymogami art. 7 k.p.k., pozwolił na dokonanie prawidłowych ustaleń faktycznych, które nie dają podstawy do oceny, iż oskarżony działał w warunkach obrony koniecznej.

Pierwszy z wymienionych w kasacji adwokat K. P. zarzutów jest niedopuszczalny. Stanowi on bowiem kwestionowanie orzeczonej kary - jako rażąco niewspółmiernej - pod pozorem naruszenia prawa materialnego. Obrońca nie wskazała naruszenia takiego przepisu prawa materialnego, którego zastosowanie jest obligatoryjne, a przywołała jedynie naruszenie przepisu zawierającego dyrektywy wymiaru kary, co pozostaje w sprzeczności z treścią art. 523 § 1 zdanie ostatnie k.p.k. Z uzasadnienia zarzutu wynika, iż sąd nie wziął pod uwagę przy wymiarze kary takiej okoliczności, jak skrucha oskarżonego. Lektura uzasadnienia wyroku Sądu Odwoławczego dowodzi jednak, że Sąd miał świadomość tej okoliczności, skoro stwierdził, że została ona w nadmierny sposób zaakcentowana przez Sąd I instancji (s. 5-6 uzasadnienia wyroku SO). Problem polega na tym, że choć Sąd Odwoławczy wziął ją pod uwagę, to w jego ocenie nie powinna ona mieć tak wielkiego znaczenia przy wymiarze kary. Zdaniem tego Sądu, nie został w należyty sposób uwzględniony stopień winy oskarżonego oraz stopień społecznej szkodliwości popełnionych przez niego przestępstw (s. 6 i nast.).

Zgromadzony przez Sąd I instancji materiał dowodowy został poddany ocenie, której uzasadnienie nie daje podstaw do twierdzenia, że została naruszona przy tym zasada swobodnej oceny dowodów, bądź, że sąd pominął okoliczności korzystne dla P. S. Obrońca nie wskazał żadnych okoliczności, które miałyby o tym świadczyć, a jedynie przedstawił obraz zdarzeń wynikający z wyjaśnień skazanego. Tym samym sposób sformułowania przez niego tych zarzutów sprowadza się do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, na dodatek odnoszącego się wprost do orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.